

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē uttarakāṇḍē

॥ ṣōḍaśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ śōḍaśaḥ sargaḥ ॥

nandīśvarasya rāvaṇaṃ prati śāpaḥ, bhagavatā śaṅkarēṇa
rāvaṇasya mānabhaṅgastatastasya khaḍgaprāptiśca

sa jitvā dhanadaṃ rāma
bhrātaraṃ rākṣasādhipaḥ |
mahāsēnaprasūtiṃ tad
yayau śaravaṇaṃ mahat ॥ 7.16.1 ॥

athāpaśyad daśagrīvō
rauḁmaṃ śaravaṇaṃ mahat |
gabhastijālasaṃvītaṃ
dvitīyamiva bhāskaram ॥ 7.16.2 ॥

sa parvataṃ samāruhya
kañcid ramyavanāntaram |
prēkṣatē puṣpakaṃ tatra
rāma viṣṭambhitaṃ tadā ॥ 7.16.3 ॥

viṣṭabdhamaṃ kimidaṃ kasmā -
nnāgamat kāmagaṃ kṛtam |

acintayad rākṣasēndraḥ
sacivaistaiḥ samāvṛtaḥ || 7.16.4 ||

kinnimittamicchayā mē
nēdaṃ gacchati puṣpakam |
parvatasyōpariṣṭhasya
karmēdaṃ kasyacid bhavēt || 7.16.5 ||

tatō'bravīt tadā rāma
mārīcō buddhikōvidaḥ |
nēdaṃ niṣkāraṇaṃ rājan
puṣpakam yanna gacchati || 7.16.6 ||

athavā puṣpakamidaṃ
dhanadānnānyavāhanam |
atō nispandamabhavad
dhanādhyakṣavinākṛtam || 7.16.7 ||

iti vākyāntarē tasya
karālaḥ kṛṣṇapiṅgalaḥ |
vāmanō vikaṭō muṇḍī
nandī hrasvabhujō balī || 7.16.8 ||

tataḥ pārśvamupāgamyā
bhavasyānucarō'bravīt |
nandīśvarō vacaścēdaṃ
rākṣasēndramaśaṅkitaḥ || 7.16.9 ||

nivartasva daśagrīva
śailē krīḍati śaṅkaraḥ |

suparṇanāgayakṣāṇām
dēvagandharvarakṣasām || 7.16.10 ||

sarvēṣāmēva bhūtānā -
magamyah parvataḥ kṛtaḥ |
iti nandivacaḥ śrutvā
krōdhāt kampitakuṇḍalaḥ || 7.16.11 ||

rōṣāt tu tāmranayanaḥ
puṣpakādavaruhya saḥ |
kō'yaṁ śaṅkara ityuktvā
śailamūlamupāgataḥ || 7.16.12 ||

sō'paśyannandināṁ tatra
dēvasyādūrataḥ sthitam |
dīptaṁ śūlamavaṣṭabhya
dviṭīyamiva śaṅkaram || 7.16.13 ||

taṁ dṛṣṭvā vānaramukha -
mavajñāya sa rākṣasaḥ |
prahāsaṁ mumucē tatra
satōya iva tōyadaḥ || 7.16.14 ||

taṁ kruddhō bhagavān nandī
śaṅkarasyāparā tanuḥ |
abravīt tatra tad rakṣō
daśānanamupasthitam || 7.16.15 ||

yasmād vānalarūpaṁ mā -
mavajñāya daśānana |

aśanīpātasaṅkāśa -

mapahāsaṃ pramuktavān || 7.16.16 ||

tasmanmadvīryasaṃyuktā

madrūpasamatējasah |

utpatsyanti vadhārthaṃ hi

kulasya tava vānarāḥ || 7.16.17 ||

nakhadaṃṣṭrāyudhāḥ krūrā

manaḥsampātaramhasah |

yuddhōnmattā balōdriktāḥ

śailā iva visarpiṇah || 7.16.18 ||

tē tava prabalaṃ darpa -

mutsēdhaṃ ca pṛthagvidham |

vyapanēśyanti sambhūya

sahāmātyasutasya ca || 7.16.19 ||

kiṃ tvidānīm mayā śakyaṃ

hantuṃ tvām hē niśācara |

na hantavyō hatastvaṃ hi

pūrvamēva svakarmabhiḥ || 7.16.20 ||

ityudīritavākyē tu

dēvē tasmin mahātmani |

dēvadundubhayō nēduḥ

puṣpavṛṣṭiśca khāccyutā || 7.16.21 ||

acintayitvā sa tadā

nandivākyam mahābalaḥ |

parvataṃ tu samāsādya
vākyamāha daśānanaḥ || 7.16.22 ||

puṣpakasya gatiśchinnā
yatkr̥tē mama gacchataḥ |
tamimaṃ śailamunmūlaṃ
karōmi tava gōpatē || 7.16.23 ||

kēna prabhāvēṇa bhavō
nityaṃ krīḍati rājavat |
vijñātavyaṃ na jānītē
bhayasthānamupasthitam || 7.16.24 ||

ēvamuktvā tatō rāma
bhujān vikṣipya parvatē |
tōlayāmāsa taṃ śīghraṃ
sa śailaḥ samakampata || 7.16.25 ||

cālanāt parvatasyaiva
gaṇā dēvasya kampitāḥ |
cacāla pārvatī cāpi
tadāśliṣṭā mahēśvaram || 7.16.26 ||

tatō rāma mahādēvō
dēvānāṃ pravarō haraḥ |
pādāṅguṣṭhēna taṃ śailaṃ
pīḍayāmāsa līlayā || 7.16.27 ||

pīḍitāstu tatastasya
śailastambhōpamā bhujāḥ |

vismitāścābhavaṃstatra

sacivāstasya rakṣasaḥ || 7.16.28 ||

rakṣasā tēna rōṣācca

bhujānāṃ pīḍanāt tathā |

muktō virāvaḥ sahasā

trailōkyam yēna kampitam || 7.16.29 ||

mēnirē vajraniṣpēṣaṃ

tasyāmātyā yugakṣayē |

tadā vartmasu calitā

dēvā indrapurōgamāḥ || 7.16.30 ||

samudrāścāpi saṅkṣubdhā -

ścalitāścāpi parvatāḥ |

yakṣā vidyādharāḥ siddhāḥ

kimētaditi cābruvan || 7.16.31 ||

tōṣayasva mahādēvaṃ

nīlakaṇṭhamumāpatim |

tamṛtē śaraṇaṃ nānyaṃ

paśyāmō'tra daśānana || 7.16.32 ||

stutibhiḥ praṇatō bhūtvā

tamēva śaraṇaṃ vraja |

kṛpāluḥ śaṅkarastuṣṭaḥ

prasādaṃ tē vidhāsyati || 7.16.33 ||

ēvamuktastadāmātyai -

stuṣṭāva vṛṣabhadhvajam |

sāmabhirvividhaiḥ stōtraiḥ
 praṇamya sa daśānanaḥ |
 saṁvatsarasahasraṁ tu
 rudatō rakṣasō gatam || 7.16.34 ||

tataḥ prītō mahādēvaḥ
 śailāgrē viṣṭhitaḥ prabhuh |
 muktvā cāsya bhujān rāma
 prāha vākyam daśānanam || 7.16.35 ||

prītō'smi tava vīrasya
 śauṭīryācca daśānana |
 śailākrāntēna yō mukta -
 stvayā rāvaḥ sudāruṇaḥ || 7.16.36 ||

yasmāllōkatrayaṁ caitad
 rāvitaṁ bhayamāgatam |
 tasmāt tvaṁ rāvaṇō nāma
 nāmnā rājan bhaviṣyasi || 7.16.37 ||

dēvatā mānuṣā yakṣā
 yē cānyē jagatītalē |
 ēvaṁ tvāmabhidhāsyanti
 rāvaṇaṁ lōkarāvaṇam || 7.16.38 ||

gaccha paulastya visrabdhaṁ
 pathā yēna tvamicchasi |
 mayā caivābhyanujñātō
 rākṣasādhīpa gamyatām || 7.16.39 ||

ēvamuktastu laṅkēśaḥ
 śambhunā svayamabravīt |
 prītō yadi mahādēva
 varam mē dēhi yācataḥ || 7.16.40 ||

avadhyatvaṃ mayā prāptaṃ
 dēvagandharvadānavaiḥ |
 rākṣasairguhyakairnāgai -
 ryē cānyē balavattarāḥ || 7.16.41 ||

mānuṣān na gaṇē dēva
 svalpāstē mama sammataḥ |
 dīrghamāyusca mē prāptaṃ
 brahmaṇastripurāntaka || 7.16.42 ||

vāñchitaṃ cāyuṣaḥ śēṣaṃ
 śastraṃ tvaṃ ca prayaccha mē |
 ēvamuktastatastēna
 rāvaṇēna sa śaṅkaraḥ || 7.16.43 ||

dadau khaḍgaṃ mahādīptaṃ
 candrahāsamiti śrutam |
 āyuṣaścāvaśēṣaṃ ca
 dadau bhūtapatistadā || 7.16.44 ||

dattvōvāca tataḥ śambhu -
 rnāvajñēyamidaṃ tvayā |
 avajñātaṃ yadi hi tē
 māmēvaiṣyatyasaṃśayaḥ || 7.16.45 ||

ēvaṃ mahēśvarēṇaiva
 kṛtanāmā sa rāvaṇaḥ |
 abhivādya mahādēva -
 mārurōhātha puṣpakam || 7.16.46 ||

tatō mahītaḥ rāma
 paryakrāmata rāvaṇaḥ |
 kṣatriyān sumahāvīryān
 bādhamānastatastataḥ || 7.16.47 ||

kēcit tējasvinaḥ sūrāḥ
 kṣatriyā yuddhadurmadāḥ |
 tacchāsanamakurvantō
 vinēśuḥ saparicchadāḥ || 7.16.48 ||

aparē durjayaṃ rakṣō
 jānantaḥ prājñasammataḥ |
 jītāḥ sma ityabhāṣanta
 rākṣasaṃ baladarpitam || 7.16.49 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
 uttarakāṇḍē ṣōḍaśaḥ sargaḥ ||